

HRVATSKI glasnik

Godina XXI, broj 11

17. ožujka 2011.

cijena 100 Ft

*KUD Podravina iz Barče obilježio je
5. obljetnicu utemeljenja*

Komentar

Braniteljska sudbina?

Ime vukovarskoga branitelja Tihomira Purde je u prođući mjeseci upoznao i on ki samo rijetkokrat sluša hrvatske vistic. Ovoga hrvatskoga branitelja, gdo je za vrime Domovinskoga boja pohodio drugi pakao u srpskom logoru, ulovili su u Bosni i Hercegovini. Na osnovi tiralice Srbije da je on bojni zločinac i da imaju u ruki potpisani dokument, kako je on mučio i ubio Srbe, iskali su od BiH njegovo izručenje Srbiji. U mojim očima Tihomir Purda je još i trostruki heroj. Prvo, zato jer bi bio položio i svoj život za domovinu, drugo, jer se je vratio živ iz takove torture, ku mnogi nisu preživili s mučenjem i terorom rezervistov, četnikov itd. A treći put zato jer su ga sad dali dva mjeseca dugo siditi u neizvjesnosti u zeničkom zatvoru, dokle je dokaženo da ni rič nije istina iz onoga dokumenta, što su mu dali potpisati u tom srpskom logoru pod pljuskami i mučenjem, a navodno i zato jer nisu našli nijednoga svidoka ki bi bio potvrdio njegovo sudjelovanje u zarovani posli. 3. marcijuša ta skroman heroj se je oslobodio i prvi susret, poslije toliko dana odaljenosti od familije, sa ženom i dicom, vjerujem da je mnogim vabio suze u oko. Tihomir Purda se je vratio svojoj familiji, kako je rekao, svojemu najvećemu bogatstvu, jer ima troje dice, a četvrto dite im je na putu. Ulovljen je u Bosni i Hercegovini jer je išao kupovati jilo za laglje pineze. Zavolj njega su izašli na zagrebačke ulice i branitelji, oni ki su sa svojim ranami, borbami i krvlju stvorili nezavisnu Hrvatsku. Čini mi se, sad nekako u mačehinskoj sudbini, stavljeni u rezervu, a iz svoje mirovine nikako pošteno živiti. A još k tomu Srbija more ispisati međunarodnu tiralicu za nje, kot da su oni agresori bili u Domovinskom boju. Mene bi zanimalo i to, ako Srbija ima listu hrvatskih braniteljev u kategoriji bojnih zločinacv, kade je lista s hrvatske strane s imeni onih ljudi(?) ki su zvirski peljali ove logore, zatvore ki su nemilo tukli, sistematski obradili, kako su je oni zvali „ustase“. I hororu nije s tim bilo kraja. Morete si zamisliti, kako je kad vam kidaju iz žive rane konce? Kad vam ruke svezane na hrptu morate trpiti pljuske šakom, ritanje u obraz u vojni čizma, kad gazu, skaču po vami, kad vam volovska žila uriže trak u tijelo. Kad se u zatvoru minja samo noć i dan, kad vam s bušilicom čavao zabodu u tijelo? Kad hrvatska vojska na bojišću je pobijedila još oštrije, još jače, još brutalnije su bile tučnje! To sam sve preštala u knjigi Branka Vrbošića, pod naslovom „707 dana pakla“. Toliko je bila u zatočeničtvu takozvana Somborska skupina, ka je na Dunavu med Bezdanom i Batinom htila srušiti eksplozivom most 51. divizije. Jedan med njimi je umro u somborskom zatvoru, ostali su izašli u teškom psihičkom, tjelesnom stanju. Životi zničeni, zapečaćeni... ali od toga ćemo gvišno već čuti i od pukovnika, bojnikve i branitelje iz Siska, ki će krajem ovoga mjeseca tri dane dugo gostovati u južnom Gradišću.

-Tihomir

„Glasnikov tjedan“

Političko raslojavanje, iako je prividno jedinstvo Hrvata u Mađarskoj još uvijek politička sintagma, zaljuljalo se naglo u listopadu (nakon mjesnih izbora na kojima su dvije regionalne organizacije, civilne udruge, postavile zasebne liste u dvije regije Hrvata u Mađarskoj, u Gradišću i Zali, a Savez Hrvata u Mađarskoj postavio liste u preostale četiri regije: Baranja, Budimpešta, Podravina i Bačka) kod određivanja omjera broja delegata iz šest hrvatskih regija u Mađarskoj na zemaljskoj listi naše najjače civilne udruge, Saveza Hrvata u Mađarskoj. Nastavlja se ono i nemogućnošću zauzimanja zajedničkoga stava pa čak i sudskim prijetnjama članova Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, što ga čine predsjednici naših šest regija, glede načina delegiranja delegata na kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj. Pokazala je to i posljednja sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, na trenutke mučna, na kojoj su se izrijekom iskristalizirale, moglo bi se tako reći, dvije opcije oko delegiranja na kongres. Nadajmo se kako će se mišljenja što prije usuglasiti poradi bolje budućnosti krovne civilne udruge, Saveza Hrvata u Mađarskoj te kako će što prije biti sazvan kongres. Zanimljivo je kako se na toj sjednici počelo raspravljati o pojmu i razjašnjavati pojam „regionalnih udruga“ i pojam regija, te se zapitalo jesu li predsjednici regionalnih udruga ujedno i predsjednici regija, ako jesu, jesu li oni (predsjednici udruga) ti koji trebaju sazvati i one ostale Savezove članove koji nisu članovi, primjerice Udruge baranjskih Hrvata, nego su članovi Saveza, i s

njima napraviti reviziju članstva. Na što pravnik Joža Takač reče kako Statut to ne potvrđuje i kako predsjednik Udruge nije i predsjednik regije. Što onda radi u Savezovu Predsjedništvu? Nikako da se konačno izgovori kako dugogodišnji položaj registriranih udruga i njihovih predsjednika u Predsjedništvu Saveza Hrvata u Mađarskoj (one su prešutno ispred drugih uzete kao partner sa strane Saveza da predstavljaju regiju u Predsjedništvu Saveza svoega predsjednika) tek *gentleman's agreement* (prijateljski sporazum) i tradicija duga dvadeset godina, te kako Savez Hrvata u Mađarskoj nije savez hrvatskih udruga u Mađarskoj. U svakom slučaju, po mišljenju vaše urednice (koja je član Saveza s uplaćenom članarinom), nužno je što prije razriješiti pitanje članstva koje ni samome članstvu nisu jasna (očito ni članovima Predsjedništva) kako oni koji nisu potpisali pristupnicu i platili članarinu ne bi bili u prilici odlučivati uime onih koji žele biti članovi Saveza Hrvata u Mađarskoj. Jer kojoj je civilnoj udruzi Hrvata u Mađarskoj u interesu da 2011. godine djeluje na osnovi prividnoga članstva!? O tome pak tko želi ili ne želi biti član neke civilne udruge, ne odlučuje ni politika ni vodstvo pa ni predsjednik te spomenute udruge, nego isključivo pojedinac (kojeg se može ili ne može uvjeriti u korist članstva i za njega samoga i zajednicu kojoj pripada), onaj pojedinac koji želi ili ne želi plaćati godišnju članarinu, naravno, iz svoga džepa, te tako sudjelovati u kreiranju i ostvarivanju ciljeva te iste udruge, koje prihvaća i kao svoje.

Branka Pavić Blažetin

Dani hrvatskoga jezika i kulture u Serdahelu od 18. do 25. ožujka

Hrvatska manjinska samouprava „Stipan Blažetin“ i Osnovna škola „Katarina Zrinski“ srdačno Vas pozivaju na programe „Dana hrvatskoga jezika i kulture“

PROGRAMI:

18. ožujka u 18 sati u osnovnoj školi predavanje prof. dr. Stjepana Lukača: Dramatizirani kajkavski Marijin plač iz Erdelja

22. ožujka u 14 sati u osnovnoj školi ručna radionica Stjepana Horvata, sakupljača hrvatske baštine – prikaz izradbe zvonca; u 14.30 – Kviz „Izgradimo most na Muri“ – veselo natjecanje za učenike viših razreda (očekujemo učenike iz keresturske, draškovečke i serdahelske osnovne škole); voditeljica: Bernadeta Blažetin

25. ožujka u 17 sati u domu kulture: „Zaviri u kuhinju svoje bake“ – naučimo kuhati tradicionalna hrvatska jela – prikazuju članice Kluba umirovljenika u 19 sati PLESACNICA „Plesovi Hrvata u Mađarskoj“ – pomurski i baranjski plesovi; voditelji plesačnice: Gordana Gujaš i Vjekoslav Blažetin; sviraju: „Sumartonski lepi dečki“

PREKO CIJELOGA TJEDNA: Učenje narodnih dječjih igara na satima hrvatskoga jezika. Igre vještine: tjeranje „broča“, tjeranje „čige“, pogađanje orasima, „špilanje“, „toplenik“, „štubleki“, dječje brojalice, igre u kolu.

**PROGRAMI SU BESPLATNI,
SVE ZAINTERESIRANE
SRDAČNO OČEKUJEMO!**

Što žele narodnosti u Mađarskoj

Predsjednici državnih manjinskih samouprava i parlamentarni pravobranitelj nacionalnih i etničkih manjina dr. Ernő Kállai, 11. ožujka, u Lotzovoj dvorani sazvali su tiskovnu konferenciju. Razlog je obraćanja javnosti da su manjine u Mađarskoj revoltirane nacrtom novog Ustava i očekuju odgovore na pitanja – Zašto se želi sustavno ograničiti u dva desetljeća izgrađeni manjinskopolički sustav u Mađarskoj? Zašto se želi ukinuti institucionalna neovisnost parlamentarnog pravobranitelja nacionalnih i etničkih manjina? Zašto nije ostvareno parlamentarno zastupstvo manjina u Mađarskoj? Zašto se smanjenjem iznosa financiranja odista kažnjavaju manjinske samouprave?

Budući da je narečenoga dana predsjednik Republike Mađarske dr. Pál Schmitt u Sándorovoj palači primio predsjednike državnih manjinskih samouprava, tiskovnu konferenciju, u suglasnosti s predsjednicima, g. Kállai otpočeo je sâm. „Narodnosti u Mađarskoj s velikim su očekivanjima pratili utemeljenje novog parlamenta te se ujedno i nadali kako će dvotrećinska većina vladajućih stranaka konačno riješiti temeljna pitanja narodnosti.“ – naglasio je na samome početku parlamentarni pravobranitelj. Zbog nedostatka političkog konsenzusa, primjerice do dana današnjega nije riješeno parlamentarno zastupstvo manjina.

Kratka retrospektiva

Ernő Kállai, Mišo Hepp i Ottó Heinek, predsjednik Njemačke državne samouprave

Kako bi se riješila mnogobrojna pitanja glede narodnosti u Mađarskoj, započeti su međusobni posjeti i pregovori. Poslije imenovanja državnim tajnikom za vjerska, narodnosna i civilna pitanja pri Ministarstvu uprave i pravosuđa g. László Szászfalvi osobno se sastao g. Kállaiem, a potom s predsjednicima državnih manjinskih samouprava. U više navrata bilo je naglašeno kako mađarska vlada ubuduće želi surađivati s parlamentarnim pravobraniteljem nacionalnih i etničkih manjina i narodnostima u Mađarskoj. Ne govoreći o tome koliko se puta govorilo kako je mađarski model manjinske politike jedinstven u cijeloj Europi. U svezi s usuglašavanjem nacrtu novoga Ustava, o izmjenama i dopunama manjinskoga zakona već od prošle godine sustavno se pregovaraju predstavnici narodnosti s Vladinim nadležnim tijelima.

Zrno pijeska u mehanizmu...

Dva dana prije narečene tiskovne konferencije predsjednici državnih manjinskih samouprava i g. Kállai s negodovanjem su čitali nacrt novog Ustava. Nijedan njihov prijedlog

nije uvršten u spomenuti osnovni dokument. Primjerice po nacrtu novog Ustava mađarski se jezik brani, ali manjinski se jezici samo poštuju, ukida se pravna neovisnost parlamentarnog pravobranitelja nacionalnih i etničkih manjina te bi se ubuduće ta dužnost rješavala na razini državnog tajništva. Po riječima g. Kállaija, trenutno se može govoriti o radikalnom nazadovanju manjinske politike u Mađarskoj, jer nacrt novog Ustava ne uzima u obzir prava narodnosti, unatoč tomu što je riječ o zajednicama koje čine deset posto mađarskoga pučanstva. Smatra da je riječ o stručnoj pogrešci budući da su u nacrtu navedene izmjene sasvim suprotne onim deklaracijama i načelima koje je mađarska vlada u posljednje vrijeme naglašavala. Ukoliko se ipak prihvate odredbe nacrtu, manjinska politika mađarske vlade gubi svoju legitimnost. U daljnjem je izvijestio nazočne da su zajednički s predsjednicima državnih manjinskih samouprava sastavili pismo koje je na mađarskom i engleskom jeziku dostavljeno svim međunarodnim civilnim tijelima, diplomatskim misijama u Mađarskoj, a budući da se približava 15. ožujka, narodnosti u Mađarskoj sastavili su svojih 12 točaka te dostavili nadležnim organima i mađarskoj vladi.

Oduzimanje stečenih prava

U daljnjem je predsjednik Saveza državnih manjinskih samouprava i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp izvijestio nazočne o sastanku s predsjednikom Republike Mađarske Pálom Schmittom. G. Hepp je naglasio kako su predsjednika Republike Mađarske izvijestili o stavu narodnosti u svezi s nacrtom novog Ustava, i da je g. Schmitt izjavio kako manjine mogu računati na njegovu pomoć te da je mađarska vlada spremna da se sva navedena pitanja riješe. Predsjednik Hepp smatra kako nacrt novog Ustava oduzima već stečena prava manjina, primjerice pravo mišljenja, ne govoreći o financiranju manjinskih samouprava te kako su narodnosti još pravodobno reagirale na planirane izmjene i dopune Ustava.

Kristina Goher

15. ožujka 2011. godine Što žele narodnosti u Mađarskoj

Djelotvorniju manjinsku politiku!

1. Prema Ustavnom zakonu državotvornim čimbenicima priznate nacionalne i etničke manjine, želimo zaštitu svojih prava, osiguravanje jačanja i djelatnosti naših ustanova.
2. U novom Ustavu zastupništvo i jamstvo našim temeljnim kulturnim, jezičnim i manjinskim samoupravnim pravima.
3. Očuvanje institucionalne neovisnosti parlamentarnoga pravobranitelja nacionalnih i etničkih manjina.
4. Ostvarivanje parlamentarnog zastupstva nacionalnih i etničkih manjina.
5. Izradu novoga manjinskog zakona koji će pridonijeti razvitku manjinske kulturne autonomije.
6. Provedba prava za očuvanje, njegovanje naše kulture i običaja, te izgradnja svrsishodnog institucionalnog sustava.
7. Očuvanje naših dječjih vrtića, škola, razvoj manjinskog odgoja i obrazovanja.
8. Slobodnu uporabu našega materinskog jezika, zaustavljanje jezične asimilacije.
9. Jačanje naših mjesnih (lokalnih) i područnih (županijskih, državnih) manjinskih samouprava, temeljnih vrijednosti modela mađarske autonomije, ostvarivanje naših prava kao održavatelja ustanova, prava na zastupništvo i samostalno otpravljanje manjinskih javnih poslova, nadalje osiguravanje trajnih uvjeta za djelotvorniji rad.
10. Konceptijskom izmjenom biračkoga prava postizanje da samo pripadnici pojedinih narodnosnih zajednica mogu utemeljiti manjinske samouprave.
11. Za djelotvornije zastupništvo manjinskih interesa ponovna uspostava mjesnoga manjinskog mandata s povlasticama.
12. Miran suživot većinskog i manjinskog društva, neka odista stupe na snagu jednako postupanje i jednake mogućnosti.

*Voditelji narodnosti u Mađarskoj
i parlamentarni pravobranitelj
nacionalnih i etničkih manjina*

Potpisan sporazum o suradnji

Samouprava Željezne županije i dvi manjinske (Hrvatska i Romska) samouprave dotične županije 2. marcijuša, u srijedu su potpisale sporazum o suradnji. Na svetačnom aktu Ferenc Kovács, predsjednik Željeznožupanijske skupščine naglasio je da skupščina je pred kratkim izglasala 750 jezero Ft potporu i Romskoj i Hrvatskoj samoupravi, to je 250 jezero Ft više od lanske svote. Županijski prvak se ufa da na osnovi te financijske baze dvojica manjinska tijela će moći najti i dostati pinez i iz centralnih izvora. Štefan Krizmanić je uz ostalo rekao da Hrvatska samouprava ne želji samo u manjinski posli biti partner Samoupravi županije, nego i u uspostavi novih vezov u matičnoj zemlji. Prvi takov susret je predvidjen jur 26. marcijuša, kad će Ferenc Kovács primiti Željka Kardaša, predsjednika Skupščine Sisačko-moslavačke županije i njegovu delegaciju iz Siska.

-th-

Sliva Štefan Krizmanić, predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije, Ferenc Kovács, predsjednik Željeznožupanijske skupščine, i Attila Dávid, predsjednik Romske samouprave Željezne županije

PEČUH – Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednik Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj Ladislav Kovač, i ove godine Hrvatski klub Augusta Šenoë i Udruga hrvatskih vinogradara u Mađarskoj organiziraju XXVIII. NATJECANJE HRVATSKIH VINOGRADARA I VINARA U MAĐARSKOJ, na koje pozivaju vinogradare da se putem prijavnice prijave najkasnije do 20. ožujka 2011, uz napomenu kako kasno pristigle, odnosno prijave na licu mjesta neće biti uvažene. Od svake prijavljene sorte vina treba dostaviti tri boce od 0,7 litre u Klub Augusta Šenoë 25. ožujka 2011. od 9 do 14 sati. Za prijavu svake sorte plaća se 1500 Ft, što molimo uplatiti prilikom dostavljanja uzoraka. Ako ste prijavili više sorti, tako osim prve sorte plaćate 1000 Ft po uzorku (članovi udruge plaćaju 1000, odnosno 500 Ft). Proglašenje rezultata bit će 1. travnja 2011. (petak) u Hrvatskome klubu Augusta Šenoë (Pečuh, Ul. T. Eszea 3) s početkom u 17 sati. Nakon proglašenja rezultata slijedi večera, za koju članovi plaćaju 800, a oni koji nisu članovi Udruge 1000 Ft.

Parlamentarni povjerenik za nacionalne i etničke manjine Ernő Kállai u radnom posjetu Baranjskoj županiji

Između 21. i 23. veljače parlamentarni povjerenik za nacionalne i etničke manjine dr. Ernő Kállai sa suradnicima posjetio je nekoliko naselja u Baranjskoj županiji gdje se informirao o položaju nacionalnih zajednica.

U Baranjsku županiju parlamentarni povjerenik došao je sa svojih 17 suradnika koji su u više radnih skupina, na više mjesta istodobno vodili razgovore, proveli istrage ili pružili pomoć onima koji su to zahtijevali. Prvi dan skupina je provela u Ormánságu (podravski dio Baranje). Prikupljale su se pritužbe uglavnom u naseljima s većinskim romskim stanovništvom, provodila se usuglašavanja s predstavnicima mjesnih i manjinskih samouprava. Kao osnovni problem istaknuto je teško stanje zapošljavanja u javnom radu nakon pretvorbe sustava. Program parlamentarnog povjerenika nastavljao se razgovorom s voditeljima odsjeka za razne nacionalne manjine i romologiju Sveučilišta u Pečuhu. Razgovoru su nazočili prodekanica za nastavu dr. Zsuzsanna Gerner, voditeljica Odsjeka za njemački jezik dr. Katalin Wild, voditelj Odsjeka za hrvatski jezik dr. Dinko Šokčević te dr. Katalin Forray i dr. Anna Orsós Pálmai kao predstavnice Odsjeka za romologiju. Kao najveći problem naznačene su manjkavosti nastale prilikom prilagodbe Bolonjskog sustava te da je iz nacrtu prijedloga za visoko obrazovanje u potpunosti izostavljeno područje za visoko obrazovanje manjina na vlastitom jeziku. Parlamentarni povjerenik naglasio je važnost multikulturnog odgoja te znanosti o nacionalnim manjinama kao samostalne discipline.

U Vladinu uredu za Baranjsku županiju Ernő Kállai primili su glavni ravnatelj dr. Ferenc Bércesi i ravnatelj dr. Gábor Jászberényi. Razgovoru su nazočile dr. Ágnes Ivancsics i dr. Judit Örkényi, a od strane Ureda Skupštine Baranjske županijske dr. Anett Farkas i dr. Éva Király. Glavni je ravnatelj pozdravio odluku o vraćanju institucije nadzora zakonitosti i dao informacije o nekim važnijim pitanjima vezanim za rad manjinskih samouprava, te naglasio važnost stručne (pravne) pomoći Ureda novoizabranim voditeljima manjinskih samouprava.

U suradnji s Uredom Ernő Kállai nakon pregovora održao je forum za predsjednike manjinskih samouprava u županiji, obavijestio ih o aktualnim pitanjima zakonodavstva o pravima nacionalnih manjina te odgovorio na njihova pitanja. Čelnici samoupravnih jedinica različitih nacionalnih manjina, složni kao nikada prije, iznijeli su da je znatno smanjenje financija ponižava-

juće, onemogućuje samouprave u ispunjenju njihovih obveza. Nazočni su jednoglasno potvrdili važnost ponovnog uspostavljanja kompenzacijskog mandata. Kállaijevi suradnici posjetili su više romskih sela i slam-naselja (primjerice Kisvaszar, Dencsháza, Szentegát, Komló, Bükkösd), te na licu mjesta bili spremni pružiti pravnu pomoć ili medijacijske usluge, fiksirati pritužbe stanovništva.

Program parlamentarnog povjerenika sutradan se nastavljao u pečuškom „Domu mogućnosti” gdje su ga ravnateljica Éva Koska i njezini suradnici izvjestili o aktivnostima njihove ustanove. Usporedno sa smanjenjem financiranja, nažalost, ostaje im sve manje kapaciteta za redovito održavanje dodira s osobama koje trebaju pomoć. Uputna je budućnost i civilnih udruga koje s njima surađuju, jer kultura darivanja, kojom bi se mogla nadomjestiti nedostatna sredstva financiranja iz državnog proračuna, još nije uvriježena, a iz vanjskih financijskih izvora pomoć stiže slabo.

Nakon toga parlamentarnog povjerenika primio je ravnatelj Hrvatskog kazališta u Pečuhu te zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave. Nakon razgledavanja kazališta razgovarali su o važnosti očuvanja materinskog jezika, o budućnosti kazališta u odnosu na sve manji iznos financiranja te o izmjenama u pravnoj regulaciji.

U sklopu provođenja istraživanja obrazovnih ustanova suradnici parlamentarnog povjerenika posjetili su i nekoliko obrazovnih ustanova: u Pečuhu Srednju i osnovnu školu, vrtić i učenički dom „Valéria Koch”, Hrvatski vrtić osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom Miroslava Krležu te osnovne škole za pripadnike romske manjine u Magyarmecseku i Bogádmindszentu.

Posljednja postaja posjeta bio je Sermartin (Alsószentmárton) gdje je g. Kállai bio gost učionice i vrtića koje financira Fondacija Caritasa Sv. Martin, vodio je razgovor s velečasnim Józsefom Lankóom, voditeljicom vrtića Ágnes Jovánovics, voditeljem učionice Zsoltom Gyurkom i s dr. Péterom Heindlom. Izrazio je poštovanje i priznanje svima onima koji svojim radom u tim getoiziranim naseljima pridonose poboljšanju životnih uvjeta osiromašenih i beznadnih žitelja, te budućnosti njihove djece.

BAČKA

Važan im je hrvatski jezik i u budućnosti

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu, ustanovi koja je od utemeljenja dala znatno najviše učenika u naše hrvatske gimnazije, ove je godine pet učenika označilo HOŠIG Miroslava Krleže kao mogući izbor za nastavak školovanja. Od toga dvije učenice označile su pečušku gimnaziju na prvome mjestu, jedna nulti, a druga 9. razred.

Zrinka Sabo, učenica osmog razreda **Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu**, od 1. razreda, zapravo od vrtića, zbog hrvatskoga podrijetla nije ni razmišljala o drugome, nego o hrvatskoj gimnaziji. Konačno se odlučila za HOŠIG Miroslava Krleže u Pečuhu, a budući da joj je hrvatski materinski jezik, želi se upisati u 9. razred.

– *Hrvatski jezik mi je materinski. Naučila sam ga u svom roditeljskom domu. Pohađala sam hrvatski vrtić, a sada školu. Jezikom se služim svakodnevno jer u kući govorimo samo hrvatski. Odabrala sam hrvatsku gimnaziju da još bolje usavršim znanje materinskog jezika i sve što se veže uz hrvatsku kulturu, što sam učila osam godina u Santovu. Posebno mi je zadovoljstvo sudjelovati u njegovanju materinskog jezika, kulture, šokačkih običaja moga sela, i do sada redovito sam sudjelovala na raznim jezičnim natjecanjima, u pjevačkom zboru i plesnoj skupini, kraljicama i drugome, uvijek rado u santovačkoj šokačkoj nošnji. O HOŠIG-u Miroslava Krleže sam čula sve dobro i lijepo. U to sam se uvjerila i osobno kada sam prošle godine bila na otvorenom danu.*

Evelin Aladics, učenica osmog razreda koja **Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom u Santovu** pohađa tek od 6. razreda, nije mnogo razmišljala kada se odlučila za nulti razred HOŠIG-a Miroslava

Krleže u Pečuhu, što je označila na prvome mjestu.

– *Hrvatski jezik sam počela učiti tek u jesen 2008. godine kada sam se upisala u hrvatsku školu. Odmah sam zavoljela hrvatski jezik, zato usavršavanje hrvatskoga jezika želim nastaviti u hrvatskoj gimnaziji. Lani sam s roditeljima posjetila HOŠIG Miroslava Krleže u Pečuhu na otvorenom danu. Vrlo mi se sviđala nastava, a posebno zgrada škole i učeničkog doma. Pečušku školu pohađa mnogo učenika iz Santova, od njih sam mnogo čula o radu škole, primjernom zajedništvu i bogatom kulturnom radu. Budući da*

još ne govorim vrlo dobro hrvatski, jer ga rabim samo na satima hrvatskoga jezika i u školi, katkad i sa susjedom Šokicom, odlučila sam se za nulti razred kako bih najprije usavršila znanje hrvatskoga jezika.

Od bačvanskih škola s predmetnom nastavom, jedino su dvije učenice s Vancage odabrale hrvatsku gimnaziju. Iako, prema riječima Jutke Poljak, učiteljice hrvatskoga jezika, u razredu ima 5-6 učenika koji bi mogli u hrvatske gimnazije, većina želi ostati u Baji. Stoga će jedna školovanje nastaviti u nultom razredu HOŠIG-a Miroslava Krleže u Pečuhu, a druga je na trećem mjestu označila HOŠIG u Budimpešti.

Emese Csordás, učenica Vancaškoga prosvjetnog središta u Baji, od prvog razreda uči hrvatski u predmetnoj nastavi.

– *Hrvatski mi nije materinski, a ni u obitelji ga nitko ne govori, roditelji su me od prvog razreda upisali na hrvatski jezik, koji sam odmah zavoljela. Hrvatski rabim samo u školi, na satu hrvatskoga jezika i narodopisa, te na raznim kulturnim priredbama. Od početka pjevam i plešem u školskoj grupi, nastupam na školskim, mjesnim i županijskim hrvatskim priredbama. U svibnju ćemo u okviru izleta osmaša putovati u Hrvatsku gdje ćemo boraviti u KPCO Hrvata u Vlačićima, što nestrpljivo čekam, a poseban je doživljaj za mene bio lani posjet Osijeku. Pečušku gimnaziju odabrala sam jer želim nastaviti učenje hrvatskoga jezika, a tamo imam i rodbinu. Bila sam lani na otvorenom danu, i bila sam oduševljena. Budući da ne govorim hrvatski na potrebnj razini, upisat ću nulti razred.*

Andrea Šibalin potječe iz bunjevačkohrvatske obitelji podrijetlom iz Gare, a hrvatski uči od vrtića.

– *Nažalost, samo je prabaka znala bunjevački, jedva je znala mađarski, a sada ga u obitelji već nitko ne govori. Baš zbog toga smatram važno naučiti hrvatski. Šira rodbina u Gari još i danas dobro zna bunjevački. U školi sam*

prije i ja sudjelovala u kulturnom radu. Na prvom i drugom mjestu odabrala sam stručnu srednju školu Istvána Türra u Baji, ali bih isto tako voljela nastaviti učenje u hrvatskoj gimnaziji zbog roditelja koji su Bunjevci. Ne bih rado prekinula ono što učim već osam godina. Označila sam HOŠIG u Budimpešti, jer mislim da glavni grad nudi vrlo velike mogućnosti.

S. B.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava XV. okruga grada Budimpešte i Glazbena škola „Jenő Hubay” u petak, 18. ožujka, s početkom u 18 sati, u koncertnoj dvorani narečene škole (Budimpešta XV, Bocskaieva ul. 70–78) organiziraju priredbu naslova Pozdrav proljeću. U okvirima manifestacije predviđen je koncert Omladinskoga puhačkog orkestra „Jenő Hubay”; dirigenti su Róbert Kőrösy i István Badó, te Puhačkog orkestra Općine Donji Kraljevec, pod ravnanjem Ivana Belovarija. Ulaz je besplatan.

BUDIMPEŠTA – Đački dom budimpeštanske Hrvatske škole u ponedjeljak, 21. ožujka, s početkom u 19 sati i 30 minuta, u svojoj klupskoj prostoriji priređuje Književnu večer Stipana Blažetina, povodom 70. obljetnice rođenja i 10. obljetnice smrti pjesnika, kulturnog djelatnika i pedagoga. U sklopu večeri učenici će se s recitalom i pjesmom prisjetiti hrvatskoga pjesnika u Mađarskoj.

BAJA – Orkestar Zabavna industrija u bajskoj Pivnici „Kan – Csóka” s početkom u 20 sati dana 26. ožujka svira Južnoslavensku plesačnicu.

PETROVO SELO – Minule nedilje u duhu Ljeta familijov, mjesni farnik Tamás Várhelyi je pozvao na večernicu, skupnu molitvu ter blagoslov i hižne pare ki ovo ljeto svečuju prvu, petu ali desetu obljetnicu hištva. Daljnja vist je da 19. marcijuša, u subotu za mašom (17.30) će na poziv Pinka-platforma predavanje držati o svojem žitku fratar Olofsson Placid ki je 1946. ljeta interniran na silni rad na Gulag, a nek za desetimi ljeti je stupio na slobodu i onda desetljeća dugo kot kaštiga nije mogao prodikovati niti se obličići za gospona. U službi Gospodina Boga je mogao ponovo stati samo od svoje mirovine.

Hrvatski bez kompleksa – i narodnost živi u jeziku

Predstavljen Jubilarni zbornik posvećen Ernestu Bariću *Hrvatski bez kompleksa* u povodu njegova 65. rođendana, u izdanju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Katedre za kroatistiku i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u nazočnosti brojnih poštovatelja profesora Ernesta Barića, 23. veljače na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu.

Dr. Ernest Barić

Djelatnici Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Katedre za hrvatski jezik Sveučilišta u Pečuhu organizirali su svečanost povodom predstavljanja Jubilarnog zbornika posvećenog Ernestu Bariću *Hrvatski bez kompleksa*, povodom 65.

rođendana Ernesta

Barića, održanu 23. veljače 2011. godine u fakultetskoj vijećnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, u nazočnosti poštovatelja i prijatelja Ernesta Barića, studenata.

Hrvatski jezikoslovac, umirovljeni, ali i danas radin suradnik, profesor Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, dugogodišnji ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, dijalektolog dr. Ernest Barić poznat je svakom Hrvatima u Mađarskoj.

Pozivu na slavlje odazvali su se poštovatelji profesora Barića, čovjeka za kojeg se istinski može kazati parafrazirajući naslov zbornika radova tiskan njemu u čast Hrvatima u Mađarskoj bez kompleksa, Hrvata s ponosom, čovjeka i znanstvenika koji je u svome privatnom životu i znanstvenom radu, kontaktima uvijek naglašavao svoje hrvatstvo i pripadnost hrvatskoj zajednici u Mađarskoj te radio na njezinu promicanju. To je ona vjerodostojnost koja danas nedostaje mnogima takozvanim „hrvatskim“ intelektualcima u Mađarskoj, kojima stoga i ne pripada atribut „hrvatski“, nego tek imenica intelektualci. To je ona vjerodostojnost pred kojom se moraju pokloniti i svi oni koji to ne čine, niti žele činiti, pa time nisu ni vjerodostojni, niti mogu biti bilo kakvi hrvatski modeli na koje se može pozivati i kojima se možemo dičiti budućim naraštajima kao primjerima u građenju i učvršćivanju hrvatske nacionalne svijesti.

Jer profesor Barić ne samo da „raspolaze“ perfektnim, i zato apsolutno pouzdanim znanjem o jeziku i civilizaciji onoga naroda – suvremenije reći, onih govornika – čijim jezikom, dijalektima i kulturom se bavi“ kako je napisano u jednom od pozdrava u Jubilarnom zborniku posvećenog profesoru Bariću, već on kao Hrvat u Mađarskoj, i ovo je važno za našu hrvatsku priču – Hrvat u Mađarskoj (ne znanstvenik) – taj jezik, kulturu i civilizaciju živi sa svojom obitelji, u krugu svojih prijatelja, i Mađara i ostalih, na radnome mjestu, u razgovoru, na ulici, na priredbama, izložbama, književnim tribinama, balovima, tamo gdje se okuplja hrvatska zajednica i živi svoju svakodnevicu, živi bez kompleksa.

Pokazala je to i pečuška proslava njegova

Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin, voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, ujedno pročelnik pečuške slavistike Dinko Šokčević, prodekanica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu Zsuzsana Gerner, prorektor Sveučilišta u Pečuhu László Komlósi

65. rođendana, i obraćanja njegovih najbližih suradnika, i oni su to uradili bez kompleksa.

Kako kazuje dr. Barić, njegov otac njemu i njegovoj braći i sestri uvijek je govorio svejedno je što radiš, radi ono što voliš i radi s punim srcem. Bio sam u prilici pomoći mladim ljudima, kaže, iako su mi mnogi govorili pa zašto to činiš, ni nama nitko nije pomagao. Uvijek sam se rukovodio onom „Dobro je činiti dobro“. I stoga ako je samo 10% izrečenih riječi iz brojnih izrečenih laudacija u povodu moga 65. rođendana na proslavi koju su meni u čast organizirali kolege s Odsjeka i djelatnici Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj istinite, onda sam zaista sretan i duboko dirnut. Ako sam išta dobro uradio, to je, po mome dubokom uvjerenju, ugrađivanje u svijest hrvatskih generacija koje su se školovale pod mojom rukom, kolega Mađara, struke, Hrvata u Mađarskoj, kako odnos spram mađarskom jeziku i kulturi treba biti bez ikakvog kompleksa, dakle govoriti i misliti hrvatski, biti Hrvat u Mađarskoj bez kompleksa.

Slavljenika je pozdravio prorektor Sveučilišta u Pečuhu László Komlósi, prodekanica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu Zsuzsana Gerner, Karlo Gadanji, prorektor Sveučilišnoga centra Savaria, koji mu je i dodijelio visoko priznanje Zapadnomadžarskog sveučilišta zlatni prsten, Stanislav Marjanović iz Osijek, generalna konzulica Ljiljana Pancirov, rusist Endre Lendvai, predsjednik HDS-a Mišo Hepp, i njegovi najbliži suradnici, voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, ujedno pročelnik pečuške slavistike Dinko Šokčević, kolega i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin, kolega s doktorskog studija György Szepe, Barićev dugogodišnji prijatelj Jenő

Újvári, uime studenata Silvester Balić, dok je zbornik njemu u čast (koji je bio iznenađenje i za samoga slavljenika) predstavila profesorica Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, ujedno i urednica spomenutoga zbornika Tímea Bockovac. Na svečanost su došli iz udaljenih i manje udaljenih prostora, tako predstavnicima osječkog sveučilišta i brojnih tamošnjih odsjeka, zagrebačkog sveučilišta, Visoke učiteljske škole u Baji, Zapadnomadžarskog sveučilišta te Odsjeka za hrvatski jezik i književnost iz Sambotel, i mnogi, mnogi drugi. Neke, nažalost, nismo uočili iako im je mjesto u tom trenutku doista bilo tamo.

Ernest Barić rođen je 6. listopada 1945. godine u Martincima, jednom od sedam podravskih sela koje se jezikom, nošnjom i običajima razlikuje od ostalih hrvatskih naselja u Mađarskoj, jedno je to od šest naselja u Mađarskoj gdje se po popisu stanovništva 2001. godine više od polovine stanovništva izjasnilo kako su pripadnici hrvatske manjine, odnosno kako im je hrvatski materinski jezik, kazala je u svom obraćanju prodekanica Filozofskog fakulteta Zsuzsana Gerner prenijevši slavljeniku pozdrave dekana Ferenc Fischeera. Podrijetlo je bitno utjecalo na životni put slavljenika, školovanje, nastavnici i istraživački rad. Ernest Barić od 1970. godine radi na pečuškome Sveučilištu, na katedri koja je mijenjala svoje ime i koja se danas zove Odsjek za hrvatski jezik i književnost. Tijekom četrdeset godina njegova rada u manjinskom visokom školstvu većina hrvatskih intelektualaca u Mađarskoj, kroz spomenute godine, imala je prilike sresti se s Ernestom Barićem ili kao učenici i studenti, kolege, suradnici, Hrvati u Mađarskoj ili u nekom drugom svojstvu.

Karlo Gadanji, prorektor Sveučilišnog centra Savaria, dodijelio je visoko priznanje Zapadomađarskog sveučilišta zlatni prsten Ernestu Bariću

Barić je kroz svoj fakultetski rad i kao voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost pronalazio načine lobiranja jedne po broju suradnika i studenata razmjerno „male” katedre u sklopu Filozofskog fakulteta i Sveučilišta u Peču. Uvijek je podupirao i poticao mlade kolege, bio je spreman i još uvijek je spreman pomoći. U njegovu nastupu uvijek se osjećala i osjeća i odgovornost prema Odsjeku i Hrvatima u Mađarskoj.

Voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Dinko Šokčević kazao je kako ga je na početku znanstvene karijere Ernest Barić pozvao i podržao, hrabrio. Barićev poziv nije bilo moguće odbiti. Malo u šali kazao je kako mu je profesor Barić pri tome postavio tri uvjeta: prvi; stručno usavršavanje, znanstveni

napredak i objavljivanje publikacija i knjiga, drugi; položiti vozački ispi i treći uvjet, oženiti se. Dr. Šokčević zasada je ispunio tek prva dva, ali je od profesora Barića naučio koliko je važno sudjelovati u kulturnom životu Hrvata u Mađarskoj i kako treba voditi jednu „malu” hrvatsku (narodnosnu) katedru.

Izrazito nadahnut govor održao je Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, dugogodišnji profesor Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Peču, kazavši: Poštovani profesore Bariću, dragi Erneste ili kako mi je još uvijek najprirodnije reći, dragi Šefe, ili kako smo se znali poigrati malo i citirati klasike: Šefe dragi! Nisam ni slutio kako će mi biti teško napisati nekoliko rečenica tebi u čast povodom naše današnje svečanosti. Nije mi teško zato što nemam o čemu pisati, već je teško iz mnoštva zajedničkih uspomena bilo što izdvojiti. Teško je i zato što gledajući unazad, postao sam svjestan činjenice da sam skupa s tobom i ostalim kolegama proveo 23 godine na ovim našim sveučilišnim, kroatističkim, znanstvenozavodskim, hrvatskomadžarskim i inim vjetrometinama. I ma koliko želim, misleći na tebe, ne mogu ostati „služben” jer moj dosadašnji rad pa i život u Peču nekako se isprepleo s tvojim. Dozvoli mi, dozvolite mi tek dvije kratke digresije. Prva: Još nisam ni razmišljao o tome što želim raditi nakon studija (pa imao sam pred sobom još brdo ispita) kada si se pojavio u Zagrebu i zaželio da se vidimo. Rekao si tada, ako završim fakultet u dogledno vrijeme i imam volje raditi na tadašnjem Pedagoškom fakultetu u Peču, ti bi me rado vidio kao mladog kolegu na Odsjeku. I tu si prvi put ušao u moj život a izaći više nećeš nikada... Ili, drugim riječima, dragi Šefe, ti si kriv što sad moraš i mene poslušati. Pored toga što je taj susret odredio moju sudbinu, ova „digresija” govori i o tome kako si uvijek vodio računa o budućnosti našega Odsjeka, tražio mlade ljude koji će nastaviti započeti rad... Druga: 5. rujna 1988. u pola jedanaest vlakom iz

Sambotela moja supruga i ja stigli smo u Peču puni strepnje, nesigurnosti i straha od života koji nas čeka u novoj sredini. Na kolo-dvoru dočekao si nas ti, prtljagu smo utrpali u tvoj omiljeni Trabant i već smo letjeli prema Mečeku da nam pokažeš panoramu grada, usput si govorio o znamenitostima Pečuha dok smo mi grizli nokte jer još nismo znali gdje ćemo spavati... Tada, kao i uvijek, govorio si zaneseno, s velikim žarom o kulturnim vrednotama ovoga grada.

A ostalo, kako se kaže, ostalo je već povijest. Pod tvojim vodstvom pokrenut kroatistički skup u Peču, prošle je godine održan već deseti, zahvaljujući i tvojoj ustrajnosti započeo radom Znanstveni zavod, objavljene su brojne knjige i izdanja na hrvatskom jeziku pa je kroatistika u Peču postala poznata i priznata kako u Mađarskoj tako i u Hrvatskoj pa i ostalim, prije svega susjednim zemljama...

A onda još nisam spomenuo mnogobrojna putovanja u Sambotel, Osijek, Rijeku, Zagreb, Pulu, Zadar, Dubrovnik, Kotor, Suboticu, Poljsku, i da ne nabrajam... Nisam govorio o dobroj atmosferi, o stvaranju dobrog raspoloženja, o tvom osjećaju za humor, o zajedničkim druženjima u tvom omiljenom vinogradu...

Mogao bih tako do sutra nastaviti (vinograd-ranč-Frupi-vinček-Hotel Lero-srčeki-rakijica-bliski susreti s policajcima itd.) jer svaka izgovorena riječ budi novu uspomenu u meni...

Dragi Erneste, želim ti, a malo egoistički i sebi, svim tvojim kolegama i prijateljima da broj naših uspomena svi skupa barem utrostručimo. Nakon svečanih laudacija slijedilo je predstavljanje Jubilarnog zbornika posvećenog Ernestu Bariću Hrvatski bez kompleksa. Zbornik je predstavila i uručila slavljenu njegovu urednica Timea Bockovac.

bpb

Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti

U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje, i ove godine, u utorak, 22. ožujka, s početkom u 10 sati, u vijećnici Croatice (Budimpešta VI, Ul. Nagymező 68, I. kat) priređuje se završnica Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti (OKTV). Poslije prvoga, pismenog djela pravo sudjelovanja na završnici, od njih 12, steklo je šestero učenika.

PETROVO SELO – Kazališno društvo Hrvatskoga Židana 20. marčijuša, u nedjelju gostuje u našem selu. Početo od 19 uri u mjesnom kulturnom domu more aplaudirati petroviska publika skečom Joška Weidingera uz puno smiha, veselja i šale.

Profesorica Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, ujedno i urednica spomenutoga Jubilarnog zbornika posvećenog Ernestu Bariću Hrvatski bez kompleksa Timea Bockovac promovirala je zbornik

Hrvatski bez kompleksa, Jubilarni zbornik posvećen Ernestu Bariću, Pečuh 2011

U povodu 65. rođendana Ernesta Barića, 23. veljače na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu predstavljen je Jubilarni zbornik posvećen Ernestu Bariću Hrvatski bez kompleksa, u izdanju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Katedre za kroatistiku i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Zbornik je uredila Timea Bockovac, dok su recenzenti zbornika, Dinko Šokčević i Stjepan Blažetin, jezični lektor Željko Predojević, a naslovnicu je osmislio László István.

Nakon svečanih laudacija slavljeniku u čast slijedilo je predstavljanje Jubilarnog zbornika posvećenog Ernestu Bariću Hrvatski bez kompleksa. Zbornik je predstavila i uručila slavljeniku njegova urednica Timea Bockovac kazavši: Osobita mi je čast predstaviti vam zbornik znanstvenih radova posvećen Ernestu Bariću, „vatrenom” jezikoslovcu, koji se dugi niz godina bavi dijalektološkim i poredbenim mađarsko-hrvatskim istraživanjima s posebnim naglaskom na leksikologiju, toponimiku i bilingvizam.

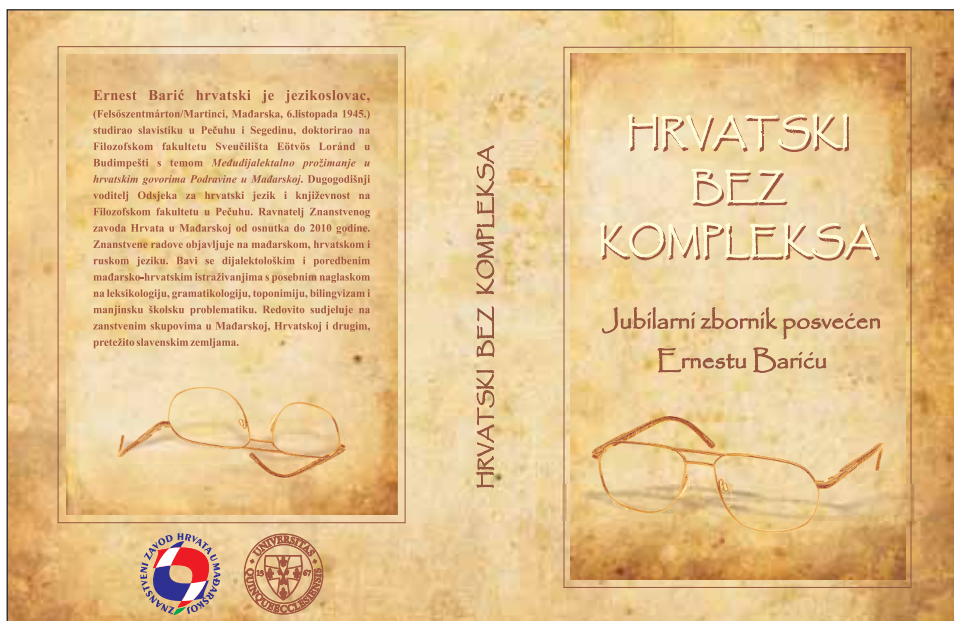
Jubilarni zbornik nosi naslov HRVATSKI BEZ KOMPLEKSA koji se možda čini previše metaforičnim, međutim ukoliko imalo poznamo prof. Barića, lako je uočiti kako naslov ukazuje onaj prepoznatljivi pristup lingvističkoj problematici na koji smo navikli od slavljenika, koji je tijekom svoga znanstvenoga zalaganja uporno stavljao težište na status, položaj i prestiž hrvatskoga jezika. U najnovijem jezično-povijesnom razdoblju među prvima je smjelo progovorio o sociolingvističkim promjenama, kao i o značaju i posljedicama standardizacije.

Od 27 radova uvrštenih u trojezični zbornik, najveći je broj radova jezikoslovne tematike, ali su svojim doprinosom zastupljeni i stručnjaci iz književnosti, povijesti, etnografije i kulturologije. Unutar područja lingvistike radovi obuhvaćaju široki raspon na razini fonologije i morfoloije:

- od pitanja abecede koja ima svoju filozofiju,
- pravopisa koji je nastao uslijed Kušarova utjecaja,
- primjenjivanja kategorije gramatičkog roda,
- kategorije gramatičkog roda u europskim jezicima u odnosu na hrvatski jezik i prvu hrvatsku gramatiku,
- preko rada o naglasnim različnicama u hrvatskom jeziku,
- do najnovijih rezultata računalne obrade morfoloije hrvatskoga jezika.

Tekst s područja onomastike nam govori o muškim osobnim imenima u pomurskoj kajkavskoj mikroregiji, gdje su izlazile novine Muraköz s kajkavskim tekstovima, o čijoj jezičnoj analizi nam se također nudi zanimljiv rad. Leksikološki radovi otkrivaju europski kontekst Vrančićeva rječnika i daju pregled hrvatsko-mađarskih jezičnih veza na osnovi nekih rječnika i gramatika.

U radu pod naslovom Stari osječki plakati prikazuje se tematska analiza njihovih natpisa, što otvara pitanje jedno, odnosno višejezičnosti u protekla dva stoljeća na području grada Osijeka.

Među standardnojezičnim temama ističu se radovi pisani mađarskim i ruskim jezikom koji govore o povezanosti uporabe jezika i etničkog identiteta, kao temeljno polazište istraživanja manjinskih jezika, i to ne samo njemačke nego i hrvatske manjine u Mađarskoj.

Vrlo je aktualan rad koji se bavi jezičnom politikom grada Pečuha kao prošlogodišnje europske prijestolnice kulture, a rad o verbalnom humoru nas vodi u „laboratorij komičnoga”, gdje su u tijeku novi intenzivni i produktivni jezični pokusi.

Tekst Marianovics Milan, alias Simonyi Zsigmond prava je lingvistička pustolovina koja otkriva što je motiviralo Zsigmonda Simonyia, legendarnog mađarskog lingvistu, da u vlastitom listu piše o slavenskim utjecajima na mađarski jezik pod pseudonimom Milan Marianovics.

Obradene se književne teme vezuju uza znanstveno područje prevodenja, riječ je naime o suvremenoj mađarskoj noveli u diskursu prevoditeljstva kao i o pitanju korektnog prijevoda Eszterházyeve žene, ali prikazuje se i Marin Držić s dijalektološkog aspekta, odnosno čitamo i o pučkom kazalištu Hrvata u Gradišću, kao i o židanskoj čakavici u prozi u romanu Ivana Horvata.

Iz kulturologije se daje pregled književnog i duhovnog rada Ivana Muškovića, iz etnografije nam se nude zanimljivosti o Vodenjaku.

Iz povijesti nam se pojašnjava pristup hrvatskoj povijesti u mađarskoj historiografiji između 1895. i 1918. godine.

Među autorima nalazimo znanstvenike iz Republike Hrvatske: iz Osijeka, Zagreba i

Rijeke, a domaći autori su iz Budimpešte, Gradišća, Sambotela, Baje i Pečuha, iz onih mjesta i ustanova s kojima odsjek za kroatistiku, kao i sam Profesor, ostvaruje dugovječnu izrazito uspješnu suradnju.

Izdavanje zbornika omogućila je Katedra za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj.

Ovim putem zahvaljujem svima autorima koji su ne žaleći vremena i truda dostavili svoje radove, a time pridonijeli kakvoći zbornika, koji će nam dobro doći kao vodič na vijugavom putu znanstvenih istraživanja i pomoći nam govoriti – znači i misliti hrvatski, bez kompleksa.

Profesore, čestitam Vam!

Trenutak za pjesmu

Josip Gujaš Džuretin

Svome ocu
4.

Obgrlili smo zajedno
sunčanu Podravinu

Svaki dan
pozdravljali smo
Dravu

Obrali smo osmeh
sunčanih vrbika

Pecali smo ribu
Sreću smo vrebali
u dravskim talasima

Mladen Tarbuk ravnao debrecinskim filharmoničarima

Hrvatski skladatelj i dirigent Mladen Tarbuk ponovno je bio gost mađarske ozbiljne glazbe, ovaj put na siječanjskom koncertu debrecinske filharmonije. Bila je to glazbena suradnja u pravom smislu riječi, naime na koncertu je dirigent iz Hrvatske dirigirao Filharmonijski orkestar u Debrecinu, koji je izveo skladbe Berlioza i Liszta. Djela dva glazbena velikana povezala je filozofska misao, Berliozovo djelo *Legenda o Faustu* s Lisztovom *Simfonijom o Faustu*. Ovogodišnja dvjestota obljetnica rođenja Ferenc Liszta dat će još niz prilika za suradnju na glazbenoj sceni.

Kao što su znali naglasiti da su narodnosti mostovi u povezivanju s matičnom domovinom, to je tako bilo i ovaj put. Posredstvom Katarine Franković nastala je i ova suradnja, kao i prijašnje još 2000. g. kada je gđa Franković također organizirala gostovanje Hrvatskoga narodnog kazališta s operom Nikola Šubić Zrinski ili gostovanje debrecinskog kazališta na Dubrovačkim ljetnim igrama.

Upravo u sklopu te suradnje pozvan je dirigent Mladen Tarbuk da ravna jednim nepoznatim mađarskim orkestrom, a to je bio Debrecinski filharmonijski orkestar.

Najveći kamen kušnje bio je vrlo uspješan. S tim je koncertom započeta proslava obljetnice Ferenc Liszta. Razmišlja se o cijelom nizu suradnje Glazbene akademije u Zagrebu i Akademije Liszta Ferenc iz Budimpešte, hrvatska glazbena scena opet očekuje debrecinsko kazalište s projektom oratorija Kristus.

Mladen Tarbuk, dirigent i skladatelj koji se osim toga bavi i producentskim i muzikološkim radom, diplomirao je skladbu i dirigiranje u Zagrebu i Grazu. Nakon diplome usavršavao se u Beču te radio na mnogim važnim projektima i u operi i na koncertnom podiju. Osim što ravna operama tzv. standardnog repertoara, bavi se i suvremenim opernim ostvarajima; tako je 1991. ravnao premijerom Zimmermannove *Bijele ruže*, a 1993. u Grazu je postavio svjetsku premijeru Schweltskove opere *Caf Museum*.

Također je rekonstruirao drugi čin Papandopulove *Sunčanice* te izmijenio i postavio u zagrebačkome HNK Zajčeva Nikolu Šubića Zrinskog. Od 1993. do 2000. na čelu je Simfonijskoga puhačkog orkestra Hrvatske vojske koji se pod njegovim vodstvom razvio u jedan od najboljih hrvatskih orkestara. Mladen Tarbuk svestrana je umjetnička osobnost, operni i simfonijski dirigent, skladatelj, producent, pedagog i redaktor. Autor je opsežnoga i razgranatog opusa, u kojemu se nalaze solistička, komorna, koncertna, orkestralna i vokalno-instrumentalna djela.

Glazbenik čija se djelatnost račva u mnogim smjerovima, a čija se široka znanja o glazbi i drugom često i na raznolike načine odražavaju u njegovu skladateljstvu. Od 1999. dirigent je Simfonijskog orkestra HRT-a. Mladen Tarbuk gostovao je u Austriji, Belgiji, Češkoj, Italiji, Njemačkoj, Rusiji, Sloveniji i Mađarskoj.

beta

„39 stepenica”, koprodukcija kazališta iz Virovitice, Koprivnice i Pečuha u budimpeštanskome Merlinu

Kazalište Merlin u Budimpešti od veljače nudi mogućnost nastupa nacionalnim manjinama s obje strane granice. Cilj je projekta da kulturno naslijeđe Karpatskog bazena predstavlja što širem krugu neovisno o nacionalnoj pripadnosti i granica. Uz predstave se vežu predstavljanja o kulturi, krajoliku, običaju, gastronomiji pojedine nacionalne manjine, organiziraju se izložbe, okrugli stolovi, emitiranje filmova. Programi nastoje promicati i kulturni turizam. Organizatori su programa: **Progressione, Društvo saveza nacionalnih kazališta u Mađarskoj**.

U okviru programa „S ove i one strane granice” od veljače svakog četvrtka mogu se pratiti predstave nacionalnih kazališta u Mađarskoj i izvan nje. Osim armenskih, bugarskih, romskih, slovačkih, srpskih predstava znatizeljnike čekaju izložbe, prikazi izdanja, gastronomiska iznenađenja.

Buchan/Hitchcock/Barlow „39 stepenica”

Četvrto je predavanje u slijedu narodnosnih kazališta bilo 3. ožujka Buchan/Hitchcock/Barlow „39 stepenica”, predstava nastala u koprodukciji Kazališta Virovitice, Ludens teataru iz Koprivnice i Hrvatskog kazališta u Pečuhu, u režiji Franke Perković. Naslovljena je prema kriminalističkom romanu Johna Buchama objavljenom 1915, koji je svjetsku slavu stekao ekranizacijom Alfreda Hitchcocka iz 1935, a engleski redatelj i dramaturg Patrick Barlow 2006. ga je dramatizirao. Predstava je nakon londonskog uspjeha prešla na njujorški Broadway gdje je osvojila nagrade i sa svoje 771 izvedbe postala i službeno dugovječnom predstavom i nudi publici novi prikaz teme i svijeta kriminalističkoga filma ispričan kroza sve obrasce koje donosi žanr komedije. Tako o „39 stepenica” možemo govoriti kao o predstavi koja čuva Hitchcockov žanr, ali mu pristupa na nov način – nasmijavši gledatelje ozbiljnim sadržajem u humorističnom obliku.

Radnja se odvija 1914, a priča prati Škota Richarda Hannaya koji po povratku iz Afrike u London u kazalištu upoznaje mladu Annabellu. Ona mu otkrije da je špijunka i da je otkrila da se sprema izgradnja koji će biti povod izbijanju svjetskoga rata. Kada Annabellino tijelo pronađu u njegovu stanu, Hannaya, nevinog, optuže za ubojstvo, a on bježeći od policije i novinskih natpisa o svojoj krivnji, prolazi kroz opasne i romantične situacije i polako otkriva dijelove slagalice. Na kraju će saznati što je to 39 stepenica, tko je glavni negativac i ostati u zagrljaju svoje najdraže. Ozbiljan tekst izgovara se uz izvrtnje riječi ili drukčije pokreta tijela, glumci kao u dječjoj igri stvaraju zvukove paljenja automobila, vožnje vlakom ili podizanja zastora na prozoru. Dramaturg (koji, nažalost, nigdje nije naveden) ili sama redateljica posegnuli su i za podomaćivanjem teksta, pa tako umjesto škotskog čujemo nekoliko inačica štokavskoga narječja iz kojega predstava izvlači dodatnu komičnu dimenziju. Redateljica Franke Perković ima odličnu četveročlanu glumačku družinu – Filip Jurčić (Richard Hannay), Jelena Hadži-Manev (Annabella, Margareta, Pamela), Goran Koši i Mladen Kovačić (novinar, špijun, voditelj, seljak, trgovački putnik...) – sposobnu da se razigrava dokraj i utjelovi i po nekoliko različitih likova.

beta

Bogatstvo...

Šokice iz Mohača

Foto: Arhiv Muzeja Dorottya Kanizsai iz Mohača

Načelnik grada Barče i parlamentarni zastupnik Ottó Karvalics u društvu predsjednika HDS-a Miše Heppa i predsjednice Hrvatske samouprave Jelene Matyók Csende

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Barče i s potporom Hrvatske samouprave Šomođske županije, 26. veljače u športskoj dvorani barčanske Srednje škole „Dráva Völgye“ ustrojen je 13. Barčanski hrvatski bal. Barča je gradić u kojem živi velik broj Hrvata iz Podravine, pa je i Barčanski hrvatski bal mjesto njihova godišnjeg okupljanja. Pokazuje to i broj gostiju na Balu koji doseže i više od tristotinjak iako je ove godine recesija i skupoća učinila svoje, pa ih je moglo biti i više. Organizatori su ipak zadovoljni. Jednako tako i predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Jelena Matyók Csende i predsjednica KUD-a Podravina Anica Popović Biczak. KUD Podravina je u sklopu svečanog otvaranja Bala simbolično proslavio petu obljetnicu djelovanja. Pošto je otvorila Bal, gđa Jelena Matyók Csende pozdravila je goste, među njima generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov i konzulicu Katju Bakija, predsjednika HDS-a Mišu Heppa, predsjednika Hrvatske samouprave Šomođske županije

Barčanski hrvatski bal

Jozu Solgu, barčanskoga gradonačelnika Otta Karvalicsa, ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepana Blažetina, ravnatelja Pansiona Zavičaj Tibora Radića i vašu glavnu i odgovornu urednicu Branku Pavić Blažetin te sve ostale, ništa manje drage i uvažene goste i uzvanike, izvođače; KUD Podravinu, glumca pjevača Stipana Đurića, Orkestar Vizin iz Pečuha i Orkestar Podravinu iz Martinaca. Bal je bila prigoda koju su iskoristili i organizatori i KUD Podravina da svojim nastupom svojevrsnim polusatnim koncertom proslavi 5. godišnjicu postojanja. Preljepa scenska igra podravskoga okupljanja u dugim zimskim mjesecima, uz čašicu, razgovor, pjesmu i ženski posao na kolovratu oduševio je sve nazočne.

KUD Podravina broji tridesetak članova, svakoga ponedjeljka imaju probe s koreografkinjom Vesnom Velin i primašem Orkestra Vizin Zoltánom Vízváriem koji za tu priliku dolaze iz Pečuha, i kako za Hrvatski glasnik

kazuje Anica Popović Biczak, bez Vesne teško bi bilo i zamisliti postojanje KUD-a Podravina. Na samome kraju svoga koncerta KUD je i zahvalio kitom cvijeća i diplomom Vesni Velin, Zoltánu Vízváriju i Árpádu Zsibreku, članu Društva koji ih također uči plesnim koracima i nekim dijelovima koreografija. Kolovrat, starinska nošnja iz ormara... Tek se nekoliko članica zna pravilno koristiti kolovratom, a i Aničin kolovrat, koji je njezin djed napravio baki kao vjenčani dar, za nju je neprocjenjiva vrijednost. Tako je sa svakim članom KUD-a posebice. Svatko u nošnji s rekvizitima (tkanina, kolovrat, poculica...) ima i čuva dio svojih obiteljskih uspomena. Ali svi su spremni učiti u obnavljanju običaja podravskih Hrvata, bar na sceni. Kako saznajemo, Hrvatska samouprava grada Barče pomaže nastavu hrvatskoga kao stranoga jezika pokrenutu od ove školske godine u spomenutoj barčanskoj školi, tečajeve hrvatskoga jezika, rad KUD-a Podravina, pomaže se pretplata na Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, koji je rado čitan u zajednici tamošnjih Hrvata. Nadaju se i ove godine stvarnoj proračunskoj potpori grada Barče, u visini potpore bar na razini prošle godine. Sve smo ovo saznali u razgovoru za stolom i na plesnom podijju, usput se pozdravljajući sa starim znancima koje dugo nismo vidjeli i dogovarajući neke nove napise i izvješća. I zato su balovi dobri za novinare, na jednome mjestu mnogo tema i mjesta te prostora dogovorima, uz čašicu izvrsne podravske rakije upoznaju se i oni koje smo do sada znali tek iz viđenja i priče. Bogata tombola obradovala je mnoge, pogotovo sretne dobitnike, ali nije razočarala nikoga jer radost se našla na plesnom podijju do ranih jutarnjih sati.

KUD Podravina

Branka Pavić Blažetin

Još jedna preljaska zabava s velikim brojem gostiju

Vančaško prelo

Djevojački pjevački zbor vančaške škole u pratnji Orkestra „Čabar” iz Baje

Osim Velikoga prela u Baji, dugogodišnju tradiciju ima i Bunjevačko prelo koje je – i ove godine u organizaciji mjesnog Općeg prosvjetnog središta – održano na Vancagi, nekada samostalnom, a danas prigradskom naselju Baje.

Nakon otvaranja s preljaskom pjesmom Kolo igra, okupljene sudionike, goste i uzvanike, među njima posebno generalnu konzulicu Republike Hrvatske Ljiljanu Pancirov i predstavnike grada Baje pozdravio je ravnatelj škole Joso Ostrogonac, zaželjevši svima dobru zabavu. Okupljenima se kratko obratila i generalna konzulica Ljiljana Pancirov, koja je pri tome izrazila zadovoljstvo da može biti u vančaškoj školi zato što mnogo djece uči hrvatski jezi, ali i zato što je na Prelu puna dvorana, kako je to, uostalom, bilo na svim bunjevačkim prelima diljem Bačke. Prema njezinim riječima, prela su zato da se druži, da se okuplja i zajedno zabavlja, ali i da se steknu novi prijatelji. Zaželjevši svima dobru zabavu, ona je istaknula i izvrsne orkestre, koje dobro poznajemo, koji jamče da će se svi okupljeni dobro provesti. Prigodni kulturni program Prela svojim nastupom uljepšali su članovi KUD-a „Tanac” u pratnji Orkestra „Vizin” iz Pečuha, prikazavši tri koreografije, podravsku, bunjevačku i santovačku šokačku, a nagrađeni su pljeskanjem okupljenih. U programu je s bunjevačkim i drugim hrvatskim pjesmama nastupio i djevojački pjevački zbor vančaške škole, koji vodi učiteljica Jutka Poljak Csicsor, u pratnji bajskog „Čabara”.

Nakon programa, sudionici programa, gosti i uzvanici okupili su se u velikom kolu, a u nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinula su se čak tri orkestra: „Vizin” iz Pečuha, „Čabar” iz Baje i „Gravia band” iz vojvodanskoga Bačkog Brega, pa je zabava potrajala do zore. Nije izostala ni nagradna igra (tombola), koja zahvaljujući brojnim darovateljima uvijek pobuđuje veliku pozornost okupljenih, a glavna nagrada ovoga puta bio je kotlić za ribu s tronožjem.

Stipan Balatinac

KUD „Tanac” iz Pečuha na vančaškome prelu

Hrvatska narodnosna večer u Olasu

U tome baranjskom naselju 26. veljače, u tamošnjoj športskoj dvorani organizirana je Hrvatska narodnosna večer. Uza specijalitete „gibanice” šokačkih Hrvatica napravljene dan prije, nastupio je i KUD Mohač iz Mohača, na čelu sa Stipanom Filakovićem, a potom i Ženska plesna skupina iz Birjana koju vodi Mirjana Murinyi. Slijedila je večera i bal s Orkestrom Juice. Večera se sastojla od čašice rakije, šokačke sarme i domaćih gibanica koje prave tamošnje žene i djevojke u petak poslije podne i navečer u olaskom domu kulture, te vina kazuje za Hrvatski glasnik Ana Rozinger Lászlóné.

(Foto: E. Šakan)

Gradišćanske knjige za dar Odsjeku za kroatistiku

Hrvatsko štamparsko društvo obogatilo skromnu knjižnicu u Sambotelu

Trenutak veselja. Sliva dr. Žužana Meršić, Silke Bilišić, Nataša Možgon i Ingrid Klemenšić

Studentska inicijativa je zapravo dovela u Sambotel zastupnice Hrvatskoga štamparskoga društva iz Austrije, koje nisu došle minuli mjesec s praznim rukama na Katedru za hrvatski jezik i književnost u Sveučilišni centar Savaria. Potpredsjednica spomenutoga Društva, Silke Bilišić je sa slijedećim riječima prikazala veliki dar-paket profesorici i lektorici Katedre. – *Darujemo vam knjige naših gradišćanskohrvatskih pisaca da na ovaj način stavimo na raspolaganje vašim studentom gra-*

dišćansku literaturu, jer želimo da se dalje gaji naš skupni, gradišćanskohrvatski jezik. U ovom smislu kanim spomenuti na Miloradićeve riči, „naš jezik, kroz vijekove star, je mudrosti pun ormar“.

U velikoj škatulji su lipo poredjeno počivala zbirke gradišćanskih pisaca, koje je Hrvatsko štamparsko društvo izdalo u prošlim ljetima od Miloradića sve do Mate Meršića ter uz to Hrvatske kalendare i vezane ciloljetne primjerke Hrvatskih novina. Rič je tako od pola stotine izdanja, isključivo na gradišćanskom jeziku, koje su jur jako falila iz knjižnice Hrvatske katedre u Sambotelu. To je već profesorica dr. Žužana Meršić rekla da je pri njoj jako malo gradišćanskih naslova, iako u zadnje vrijeme samo unutar izbornih kolegijeva je moguće upoznati se s našom literaturom, ali svaka knjiga uvijek dobro dođe. Uz studente ugarskoga i hrvatskoga podrijetla, hvala Bogu još svenek ima i gradišćanskih studenata na Odsjeku za kroatistiku, koji postoji jur dvajset ljet dugo i čez toliko vrijeme je ovde diplomiralo približno pedesetak studenata. Trenutačno dvajset redovnih studenata imaju, ali isto tako imaju i vanredne studente na preddiplomskom i diplomskom studiju. – *Naša biblioteka je jako skromna, iako smo se trudile da prikupimo za ovih dvajset ljet knjige za neophodnu literaturu studija. Oko jezera knjig smo prebrojali u našoj knjižnici, zahvaljujući jednom natječaju u prošlom ljetu malo smo uspjeli proširiti lipu literaturu,*

rječnike, gramatike, ali fali nam dosta toga. Na privatnu inicijativu je krenula akcija prikupljanja knjig za našu Katedru i u Hrvatskoj, zato sam ja i ugodno iznenađena i toplim srcem jur najpr zahvaljujem svim našim darovateljima.

Ingrid Klemenšić s kojom smo još kot predsjednicom Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj skupljale i odnesle knjige na ugarskom jeziku u Domovinskom boju zničnom ugarskom selu Laslovu u Hrvatskoj 2000. ljeta, sad je kot tajnica HšTD-a, a i kot bivša studentica ove Katedre bila nadležna u tom da su knjige iz Austrije konačno dospile u cilj. – *U Sambotelu su na moj temelj gradišćanskohrvatskoga jezika sazidani još studiji. Ti su mi važni u školi u Koljnofu, kade podučavam hrvatski jezik, a u HšTD-u imamo onu filozofiju da moramo sačuvati naš jezik i zato se i veselim da smo mogli darovati ove knjige Katedri s ciljem da naši studenti bolje upoznaju gradišćansku literaturu, a prik toga čuvaju svoju kulturu i materinski jezik. Pedagoginja ka polag hrvatskoga jezika predaje i fiziku u domaćoj Dvojezičnoj školi „Mihovil Naković“ i ovom prilikom je prikazala nekoliko udžbenika od lektorice hrvatskoga jezika na Katedri, Nataše Možgon, ka je na početku školskoga ljeta od Bizonje do Petrovoga Sela u svaku osnovnu školu poslala hrvatske školske udžbenike za različite predmete. – *To su knjige iz moje matične škole «Ivana Brlić Mažuranić» u Ogulinu. Kako znate, u Hrvatskoj su se minjali zakoni vezani uz uporabu udžbenika i svaka škola se našla u situaciji da ima određeni broj knjig ke ne koristi, i to minimalno 2–3 škatulje ke bi slobodno mogle darovati. Tako je moja škola poslala mali broj knjig ka su stajala kot višak i onda su te knjige došle u Sambotel, a zatim dalje po gradišćanski seli. Nismo to uz veliku buku organizirali, ovde je manje-više već ljudi ki se znaju. Malo truda smo si zele i knjige su tamo, kade tribaju biti. Med dicom.**

Akcija skupljanja knjig za jubilarnu Katedru u Sambotelu se nastavlja i u Hrvatskoj, a neophodna izdanja su obećana iz Šenkovca, Zadra, Splita, Siska, Rijeke, Samobora, Karlovca od dobrih ljudi, različitih društava, književnika, knjižničara, štaveć i od poduzećeva. Tako se svi mi ufamo da knjižni fond dosad skromne biblioteke će se i na ovaj način proširiti i obogatiti, a kako je rekla Nataša Možgon, same knjige će imati svoju najbolju funkciju, ako i studenti gušće budu posjećivali biblioteku, znajući da će sve najti na policama što im je nek potrebno za nepačeni studij kroatistike.

-Timea Horvat-

GRADIŠĆE – Zadnji vikend marcijuša cijeli autobus zainteresiranih Hrvata će dospiti u Gradišće. Naime, vjernici iz župe Marije Gorice 25. marcijuša, u petak su na obilasku Koljnofa, a otpodne će se upoznati sa znamenitostima grada Šoprona. Drugi dan, u subotu, je na programu pohod austrijskoga dijela Gradišća s putnim ciljem od Željezna prik Loreta, a navečer je čeka maša u Malom Borištofu, kod farnika Stipe Mlikotića. Pri nediljnoj svetoj maši Štefan Dumović će moći na Undi pozdraviti vjernike iz Hrvatske, ki će stati na povratku i pri gradu slavnoga kapetana Nikole Jurišića, u Kisegu. Organizatori trodnevnoga putovanja po Gradišću su novinar, pjesnik i književnik Nenad Piskač, ki je jur većputi boravio u Koljnofu na Susretu hrvatskih književnika, dušobrižnik Marije Gorice, Ivan Kobeščak, a s gradišćanske strane dr. Franjo Pajrić.

Medalja o mohačkim bušama

Izradila: Dijana Kováci
iz Fičéháza

Tradicionalni Pohod bušara u Mohaču, koji je UNESCO, Organizacija za odgoj, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda, u jesen 2009. g.

uzela na popis nematerijalne svjetske kulturne baštine, Mađarska nacionalna banka ovjekovječit će i na medalji. Banka od 1968. g.

redovito izdaje spomen-medalju o važnijim povijesnim, znanstvenim i kulturnim obljetnicama u državi, pokušavajući na taj način istaknuti zajedničke vrijednosti. U okviru slijeda spomen-medalja „Nematerijalne kulture Mađarske”, u 2011. g. izdaje tri tisuće komada spomen-medalje o mohačkim bušama, čija je nominalna vrijednost 5000 Ft. Medalju je isplanirao umjetnik Gábor Gati. Na njoj je mohačka maska (buša), a uz medalju se izdaje i brošura koja će sadržavati informacije o medalji i izvornu fotografiju maske.

Radovi učenika santovačke Hrvatske škole

Rita Tomašev, učenica
4. razreda, Hrvatska
osnovna škola Santovo

Patrik Mayer, učenik
4. razreda, Hrvatska
osnovna škola Santovo

Vivien Buranj, učenica
4. razreda, Hrvatska
osnovna škola Santovo

Ester Nađ, učenica
4. razreda, Hrvatska
osnovna škola Santovo

Mirela Galić, učenica
4. razreda, Hrvatska
osnovna škola Santovo

CROATIADA 2011

Hrvatska državna samouprava raspisuje
NAGRADNI LIKOVNI NATJEČAJ

za djecu hrvatskih vrtića, osnovnih i srednjih škola.

Tema: **Moj hrvatski vrtić**
Moja hrvatska škola.

Tehnika izrade likovnih radova slobodna je.

ROK SLANJA RADOVA: **30. travnja 2011.**

Adresa: **Országos Horvát Önkormányzat**
1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

Na omotnici svakako napisati: za likovni natječaj.

Natjecatelji moraju popuniti **prijavnicu.**

Obavijest o natječaju i prijavnica dostupni su na
web-stranici: www.horvatok.hu.

Informacije na prijavnici trebaju se slagati s informacijama
na poledini svakog rada (treba napisati ime i prezime učenika
te njegova voditelja, naziv škole i mjesto).

Radovi koji stignu nakon naznačenog roka, neće se uvažiti. Likovne će ostvaraje ocijeniti i vrednovati grafičar Đuro Šarkić. Kriteriji vrednovanja temeljit će se na tehnici i kakvoći oblikovanja, prema kategorijama:

kategorija vrtića, 1–2, 3–4, 5–6, 7–8. razreda i srednjih škola.

Objava rezultata: u 3–4. svibanjskom broju Hrvatskoga glasnik. Izložba nagrađenih radova bit će u Školskom centru Miroslava Krležu u sklopu Krležijade. Dodjela nagrade: 6. lipnja 2011. Školski centar „MK”, Pečuh. *Predviđene nagrade:* Autori najboljih radova bit će nagrađeni diplomama i priborom za crtanje. Za autore najboljih radova pripremamo izdanje Zidni kalendar 2012.

Prijatelj riba i dobrih prekograničnih druženja

Ribolovno društvo Partizan u Serdahelu najstarija je civilna udruga toga mjesta, to se prepoznaje i po njegovu imenu, no na posljednjoj sjednici potkraj siječnja 2011. donesena je odluka da će od iduće godine krenuti s novim imenom, naime naziv Partizan nikako se ne veže uz njegovo djelovanje, ni uz područje ni uz članstvo. Društvo ima vrlo razvijenu prekograničnu suradnju, nema događaja na koji ne bi došle kolege iz Goričana, Donje Dubrave, Kotoribe, Svete Marije ili Novakovca. Čak su i na skupštinu došli predstavnici ŠRD iz Goričana i Svete Marije.

Godine 1979. utemeljeno Društvo sada vodi Ladislav Markan, predsjednik, koji precizno vodi organizaciju, pazi na nove zakonske propise zbog kojih uvijek treba aktualizirati statut, prati natječajne i s ostalim djelatnicima predsjedništva doista pokušavaju održati red unutar članstva. Učini li tko kakav prekršaj, mora za to i odgovarati.

Ribolovno društvo nadzire područje s 22 hektara, šljunčare tik do Mure, koje se nalazi u Parku prirode područja Mure. Društvo od vlasnika Drava kavics d. o. o. dobilo je koncesiju na šljunčaru do 2015. g. Do tada je osigurano vrlo pogodno mjesto za okolne ribolovce, no ljubitelji toga športa i mjesna

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava II. okruga u suorganizaciji s Hrvatskom samoupravom grada Budimpešte priređuje znanstveni spomen-skup i svečani program povodom 30. obljetnice smrti velikana hrvatske književnosti Miroslava Krležu (1893–1981) 28. ožujka 2011. u 14 sati (Magyar Természettudományi Múzeum 1082 Budapest, Ludovika tér 2–6). Skup počinje otkrivanjem spomen-ploče na zgradi Ludoviceuma, a nastavlja se s četiri predavanja: prof. dr. Branka Brlečić Vujić: Krležina dekorativna secesijska stilizacija u drami, stihu i prozi; prof. dr. István Lőkös, dopisni član HAZU: Valóság és művészi transzpozíció. Krleža Ludovika-élményeinek ambivalenciája (Stvarnost i umjetnička transpozicija. O ambivalenciji Krležina doživljaja Ludoviceuma); prof. dr. István Nyomárkay, redoviti član Mađarske akademije znanosti i dopisni član HAZU: Egy érdekes stílusjelenség Krleža Agóniájában (O zanimljivoj stilskoj pojavi u Krležinoj drami U agoniji); prof. dr. Stjepan Lukač: A krležai szövegüniverzum egy diszkrét bájáról (O diskretnoj ljepoti Krležina tekstovna univerzuma). Za kraj skupa predviđena je predstava Hrvatskog kazališta iz Pečuha: Šetnja grobnicom mrtvoga djetinjstva, 1947.

PEČUH – U povodu 30. obljetnice smrti hrvatskoga književnika Miroslava Krležu, Hrvatsko kazalište u Pečuhu postavlja na scenu predstavu „Šetnja grobnicom mrtvoga djetinjstva”, čija je premijera 25. ožujka. Krleža je 1947. godine napisao uspomene pod nazivom Izlet u Mađarsku, što je poslužilo kao dramaturška podloga spomenute predstave koja je, po riječima ravnatelja Hrvatskog kazališta Slavena Vidakovića, jedna kompleksna predstava, ostvarena s pomoću glumaca i plesača, članova pečuskog baleta.

samouprava razmišlja i o budućnosti, naime ima šljunčara i u vlasništvu samouprave, međutim u njima se šljunak još iskopava, ali čim iskopavanja prestanu, služiti će kao ribnjaci. Šljunčare su vrlo omiljene, to dokazuje i broj članova, umalo 150, a dozvole kupuju i osobe iz daljih mjesta, ima i iz Hrvatske, a dnevne dozvole kupuju iz raznih krajeva. Društvo redovito, svake godine poribljava, lani je bilo stavljeno više od 2500 kg šarana, 100 kg štuke i 200 kg bijele ribe, deverike, kesege. Mogu se loviti vrlo lijepi primjerci raznih riba i iznad dvadeset kilograma. Cijena mjesne godišnje dozvole je 12 tisuća forinti, a dnevne dozvole 2000 forinti. Želi li tko imati svoje mjesto, ubuduće će ga moći kupiti za 4000 forinti.

Organizacija ulaže i u održavanje lijepog okoliša; prijašnjih su se godina organizirali dobrovoljni radovi kada se sakupljalo smeće i popravljali putovi, no to se više ne radi, nego se uplaćuje naknada za održavanje okolice. Društvo iz tog iznosa svake godine popravlja putove, ograđuje šljunčare i čisti okoliš. Inače organizacija je osvojila naslov „Prijatelj riba”, za što se natjecala. Taj se naslov dobije za kakvoću vode odnosno okolice u ekološkom smislu, a u prekrasnu prirodu i čistoću vode može se bilo tko uvjeriti.

Ribolovno društvo u Serdahelu mnogo ulaže u veze s međimurskim ribolovnim društvima s kojima surađuje već više od petnaest godina, time na neprimjetan način pridonosi i očuvanju hrvatske svijesti i jezika među športasima. Godišnje 4–5 susreta na natjecanju ili Danu naselja, skupštini uvijek daje priliku za razgovore na hrvatskome jeziku. Budući da je većina ribolovaca iz hrvatskih naselja, prili-

kom druženja nema komunikacijskih teškoća, kaže na skupštini u Serdahelu i Vlado Gudlin, predsjednik ŠRD Smud iz Goričana:

– Već 15 godina surađujemo službeno, ali se poznajemo otprije i uvijek se dobro osjećamo među našim prijateljima Hrvatima prek Mure. Uglavnom većina zna hrvatski, no ako slučajno dođe do nekih nesporazuma, tajnik serdahelskog društva Stjepan Turul, koji vrlo dobro govori hrvatski, pri ruci nam je. Mislim da je suradnja vrlo dobra, nema ljepšega kada ljudi nađu zajednički hobi i u tome uživaju. Naravno, tu ima i ozbiljnih stvari, naši ribolovci idu i na ozbiljna državna natjecanja, ali ipak je cilj čuvati lijepu prirodu, uživati u tome i družiti se. Na međusobnim druženjima uvijek naučimo nešto jedan od drugog, razmijenimo iskustva i u vezi s ribolovom i organizacijskim poslovima. Tom se mišljenju pridružio i Antun Kedmenec, tajnik ŠRD Klen iz Svete Marije:

– Uvijek nam je lijepo družiti se s prijateljima iz Mađarske. Mislim da ovo društvo u Serdahelu jako dobro radi i možemo dosta iskustva prikupiti preko njegovog djelovanja, a isto tako i u kuhanju finog ribljeg paprikaša, koji nam uvijek kuhaju na priredbi Ljeto ribe uz Dravu. Nadamo se daljnjoj dobroj suradnji.

Programi Društva na terenu započinju 1. svibnja s natjecanjem, koji je ujedno i vrijeme otvaranja sezone, a još će tijekom godine više puta prirediti natjecanje. U kolovozu s potporom mjesne samouprave na Danu naselja se organizira najveće međunarodno natjecanje, no manjih programa i posjeta natjecanjima u Hrvatskoj bit će podosta.

Vesela pokladna večer i u Maloj Pešti

U razdoblje koje traje od Bogojavljenja, Tri kralja, pa sve do početka korizme, Pepelnice, diljem naše domovine, u svim hrvatskim življem napučenim krajevima, selima i gradovima, uz pjesmu i svirku, veselim prigodama, zabavama i prelama slave se drevni pokladni običaji.

U organizaciji Hrvatske samouprave budimpeštanskog XIX. okruga, Male Pešte (Kispest) krajem siječnja u Komornoj dvorani Prosvjetnoga doma KMO (1191 Budapest, Teleki u. 50) priredena je pokladna veselica. Riječi dobrodošlice mnoštvu okupljenih uputio je predsjednik naše samouprave Đuro Zlatar.

Među uzvanicima bili su i voditelj Konzularnog odjela Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Boris Golubičić te svi oni koji su na manjinskim izborima glasovima omogućili ponovno osnivanje hrvatske samouprave u Maloj Pešti, kao i, više predsjednika i zastupnika hrvatskih okružnih samouprava, HOŠIG-ovi profesori te brojni članovi Hrvatske izvorne plesne družine koja već godinama djeluje pod okriljem Hrvatske samouprave na Majdanu (Kőbánya).

Goste je tijekom večeri zabavljao Orkestar „Bačka” iz Gare, koji je predvođen prim-tamburom Erharda Bende, već u više navrata gostovao u malopeštanskom krugu.

Našli smo vremena i za razgovor s predsjednikom Hrvatske samouprave male Pešte Đurom Zlatarom koji je odgovarajući na naša pitanja, između ostalog, rekao: Danas upriličena priredba je prema planovima, zapravo, u čast svih onih koji su tijekom manjinskih izbora svojim glasovima pridonijeli ponovnom uspješnom osnivanju Hrvatske manjinske samouprave u Maloj Pešti, a bila je tempirana za studeni prošle godine. Budući da su u međuvremenu u okviru većinske mjesne samouprave iskrsnule neočekivane poteškoće, zabavna večer odgođena je za pokladno razdoblje. U sastavu naše novoizabrane samoupravesu uz mene, dopredsjednica Marija Petrič, zastupnici Erzsébet Oláh-Zlatar i Đuro Zlatar mlađi.

Kako je poznato, u Maloj Pešti je u prošlom ciklusu djelovalo sedam manjinskih samouprava. Ovoga puta je taj broj povećan na devet: bugarska, ciganska, grčka, hrvatska, njemačka, poljska, rumunjska, srpska i rusinska samouprava.

Očekujemo prihvaćanje proračuna mjesne

samouprave, znači, osim državne potpore možemo računati na materijalni doprinos mjesne samouprave, koji zahvaljujući postojećem zbratimljenju s gradom Vrbovcem u Hrvatskoj, iznosi 1,5 milijuna forinti, te na postojeće natječajne mogućnosti. Dakle prema navedenima, uvjereni smo da ćemo udovoljiti predviđenim zadaćama. Kako bi spomenuta svota bila jasnija, mjesna samouprava taj novac dodjeljuje samo onim samoupravama koje imaju prijateljske i radne odnose s nekim naseljem u matičnoj domovini.

Radi održavanja i produblivanja do sada postojećih prijateljskih veza s Vrbovcanima, predsjednik Zlatar ističe razmjenu 20–25 učenika i njihovih nastavnika, a koja se ogleda u boravcima (nekoliko dana) hrvatske strane u Budimpešti kod mađarskih obitelji, odnosno u ljetovalištu Káptalanfüredu na Balatonu, a s mađarske strane gostovanju na Jadranu, točnije u Nerezinama na otoku Lošinju. Osim toga godišnje jednom upriličene su razmjene izaslanstava Gradonačelnikova ureda Male Pešte te Gradskog poglavarstva Vrbovca koje se ponajčešće – s hrvatske strane – u rujnu, tijekom proštenjskog Dana Sv. Mihaila u Maloj Pešti, a – s mađarske strane – povodom sličnoga vrbovečkog svetkovanja u kolovožu.

Trebam istaknuti, kazuje predsjednik Zlatar i održavanje – s mjesnom samoupravom zajedno – Manjinske kulturne večeri kada se osim predstavljanja kulturne baštine pojedinih manjina priređuju i kušanje gastronomskih specijaliteta, a što se također odvija u Prosvjetnom domu KMO. U našoj organizaciji u okrugu svake godine se održavaju seminari hrvatskoga jezika, čemu će se u novim prilikama i mogućnostima posvetiti posebna pozornost.

Zahvaljujući na pozivu i ugodno provedenoj pokladnoj veselici i razgovoru, našoj malopeštanskoj hrvatskoj zajednici i ovim putem, poradi daljnjeg čuvanja jezika i hrvatske nacionalne svijesti, želimo što učinkoviti je i uspješnije djelovanje.

M. Dekić

SAMBOTEL, PETROVO SELO, GORNJI ČETAR

– Na poziv Hrvatske manjinske samouprave Gornjega Četara zadnjim vikendom ovoga mjeseca velika sisačka delegacija će boraviti u Gradišću. 25. marčijuša, u petak u 11 uri će Snježana Pokorny, ravnateljica Narodne knjižnice i čitaonice grada Siska prikladati veliki dar-paket knjig Odsjeku za kroatistiku u sambotelском Sveučilišnom središću Savaria. Toga dana je na programu upoznavanje znamenitosti Sambotela, Gornjega Četara i Petrovoga Sela. Otpodne u 17 uri na petroviskoj općini visoku političku delegaciju primit će na čelu sa Željkom Karđašom, predsjednikom skupštine Sisačko-moslavačke županije s Bašćani skupa, ki boravu kot gosti Vinskoga društva u Sambotelu, i petroviski načelnik Viktor Kohut. Od 19 uri se začme prezentacija bojne knjige sa „Zapisi iz Banovine“. O izdanju Hrvatsko-memorijalnoga dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata govorit će ravnatelj spomenutoga centra dr. povijesti Ante Nazor, sami autori knjige novinar i hrvatski branitelj Željko Maljevac ter bojni u mirovini Marjan Gašljević. Pukovnik u mirovini Ivica Pandža Orkan, savjetnik Sisačko-moslavačke županije za hrvatske branitelje Domovinskoga boja pak će nas upoznati s bojnimi događajima oko Siska. 26. marčijuša, u subotu Sišćane na svečanom objedu će dočekati Ferenc Kovács, predsjednik Željeznoužupanijske skupštine i Štefan Krizmanić, predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije. Gosti će potom sudjelovati na svečanosti 20. obljetnice Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, a uvečer, početo od 19 uri na prezentaciju knjige očekuju zainteresirane stanovnike Gornjega Četara.

Program Tjedna hrvatskoga jezika u pečuškoj školi Miroslava Krleža

21. ožujka u 14 sati

Otvorenje Tjedna hrvatskoga jezika Narodni običaji bošnjačkih Hrvata iz okolice Pečuha (Prelo)

22. ožujka u 14 sati

Školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze Uzvanik Đuro Pavić, pjesnik

23. ožujka u 13 sati

Predstavljanje projekta „Osječki književnici za djecu“ – Anto Gardaš
Izvide učenici Osnovne škole „Vijenac“, Osijek
Kulturni program – igrokaz, ples, pjesme
Predstavnicu grada Križevaca i KUD Kalnik

24. ožujka u 14 sati

Dan bošnjačkih Hrvata iz okolice Pečuha – projekt
Bošnjačke nošnje i običaji (Bošnjački svatovac)

25. ožujka u 9 sati

Završnica – igrokaz, kviz, kulturni program

**DRUŠTVO
GRADIŠĆANSKIH
HRVATOV U
UGARSKOJ**

**MAGYARORSZÁGI
GRADISTYEI
HORVÁTOK
EGYESÜLETE**

VAS POZIVA NA
20. OBLJETNICU

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
a **20 ÉVES
JUBILEUMÁRA**

Sambotel, 26. 03. 2011.
Szombathely, 2011. 03. 26
Megyei Művelődési
és Ifjúsági Központ,
Ady tér 5.

**„20. LJET DRUŠTVO
GRADIŠĆANSKIH
HRVATOV
U UGARSKOJ“**

SVETAČNA SJEDNICA

14.00 Otvorenje
Čaba Horvath, predsjednik DGHU
Pozdravni govori
20 ljet povijesti Društva
Predavači:
Franjo Payrits, prvi predsjednik DGHU
dr Mijo Karagić, počasni konzul RH
Geza Völgyi, tajnik DGHU

Nastupaju:
• Tamburaška grupa, Unda
• Zajednički nastup gradišćanskih plesača
• Igrokazačka grupa, Petrovo Selo
• Marko Šteiner, Hrvatski Židan
• Ženska klapa, „Golubice“, Koljnof
• Tamburaški sastav, „Koprive“, Petrovo Selo
• Pjevački zbor, „Đurđica“, Sambotel

16.00 Otvorenje izložbe
– Andrija Handler, dopredsjednik DGHU
Pjeva: pjevački zbor, „Sv. Cecilija“
Sambotel

16.30 Prijam

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici služiti će se u nedjelju, 20. ožujka, s početkom u 17 sati. Misu služi velečasni Vencel Tot.

Hrvatski bal na Undi

Prvi put su na undanskom balu bili gosti iz Fileža, Mjenova, Gerištofa, Vorištana, Borištofa, Uzlopa i skoro cijeloga sridnjega Gradišća.

Kulturni program se je počeo u sedam sati. Nastupile su Undanke koje su nam pjevale gradišćanske i slavonske pjesme. Izvanrednim pjevanjem nas je razveselila i muška klapa „Staro vino“ iz sridnjega Gradišća (Austrija), pod peljanjem Ferija Fellingera. Domaći tamburaši su svirali gradišćanske i slavonske pjesme; voditeljica im je Đurđica Balog. Zadnja točka su bili undanski plesovi.

Poslije programa se je počela bogata večera. Dame su dostale torbicu levande za dar. Za večerom su si mogli kupiti vridne tombole; skoro svaki gost je dobio nekakav dar, prazne ruke nigdor nije prošao domon. Za zabavu je svirala petroviska Pinkica s novom pjevačicom, Undankom Sabinom Balog. Hrvatski bal se je završio u šesti ura jutro, već se je vidnilo kad su zadnji gosti prošli domon.

Šteko

HKD „Veseli Gradišćanci“ i mjesna Hrvatska manjinska samouprava 14. put su organizirali (12. februara) Hrvatski bal u Gostioni „Koli“. Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije, pozdravio je počasne goste: Borisa Golubičića, konzula Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, delegaciju iz slavonskoga Cerića, sela blizu Vinkovaca s kojim Undanci imaju prijateljske veze, zastupnike Hrvatske državne samouprave i predsjednike hrvatskih samoupravov iz Koljnofa, Bizonje, Staroga Grada, Umoka, Kisega, Gornjega Četara i Horpača.

Mesopusni maskenbal u Gerištofu

Člani HKD „Veseli Gradišćanci“ su 19. februara bili gosti kod Zelenjakima na mesopusnom balu. Više godine imaju prijateljske veze s tamburaškim orkestrom. Nastupaju na Undi i Gerištofu (Austrija). To Zelenjaki je Feri Fellingner.

*Predsjednici Feri Fellingner
i Štefan Kolosar*

